

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

**за результатами соціологічного дослідження –
анкетування освітніх управлінців
м. Біла Церква та Білоцерківської
міської громади
“Організація дистанційного навчання
в умовах карантинних обмежень”**

Київ
2021

*Дослідження виконане відповідно до
Договору про співпрацю та організацію взаємовідносин
між ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління
персоналом” та Управлінням освіти і науки Білоцерківської
міської ради Київської області від 12 січня 2021 р.,
в рамках діяльності Лабораторії прикладних досліджень
та моделювання управлінських процесів при кафедрі публічного
адміністрування*

У підготовці звіту брали участь аспіранти кафедри публічного
адміністрування МАУП: К. Спінул, М. Мешкова,
а також здобувачі магістерського рівня вищої освіти
за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування”:
Ю. Кінзерська, М. Климець, С. Полюхович, С. Пандей,
І. Чередніченко, Р. Шульга, А. Шутка

**Організація дистанційного навчання в умовах карантин-
них обмежень:** аналітичний звіт / за заг. ред. В. Баранової,
А. Клочко, І. Семенець-Орлової, О. Боринської. Київ:
Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 14 с.

ОПИС МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ

до зведеного тематичного плану наукових досліджень Міжрегіональної Академії управління персоналом

Мета дослідження — здійснити аналіз стану управління освітою в умовах пандемії на прикладі кейсу закладів освіти міста Біла Церква та Білоцерківської міської громади. У процесі дослідження було застосовано такий метод, як **стандартизоване (кількісне) опитування керівників та заступників керівників закладів освіти**. Обсяг вибіркової сукупності склав 78 респондентів. Обсяг вибіркової сукупності визначено відповідно до загальних вимог репрезентативності та завдань подальшого статистичного аналізу даних.

Опитування проводилося з 30 жовтня по 7 листопада 2020 року. Метод отримання інформації: он-лайн-опитування через Google Форми. Стандартні відхилення при достовірних 95 % і співвідношенні змінних від 0,1 : 0,9 до 0,5 : 0,5 становлять 4–5 %.

Вибірка багатошарова (багатоступінчаста): цілеспрямована (її підвид — стратифікаційна вибірка) — здійснена на основі типологізації закладів загальної середньої освіти (далі — ЗЗСО) за кількістю учнів та кількістю вчителів.

Викладачі та аспіранти кафедри публічного адміністрування, спільно з Громадською організацією “Ресурс”, розробили анкету та провели опитування керівників закладів освіти (далі — ЗО) стосовно дистанційного навчання в карантинний період. Серед опитаних керівники ЗО і заступники міста Біла Церква та Білоцерківської ОТГ.

В опитуванні взяли участь 78 осіб, серед яких: 30,8 % — керівники ЗО і 69,2 % — заступники (див. рис. 1), зокрема, старше 50 років — 48,7 % респондентів (див. рис. 2).

Розподіл за статтю: 78,2 % — жінки, 17,9 % — чоловіки, 3,9 % респондентів не бажали вказати свою стать.

Також 7 % не бажали вказати свій вік, не дивлячись на те, що опитування проводилось анонімно (див. рис. 3).

Рис. 1. Розподіл посад в закладі 30

Рис. 2. Вік респондентів

3

Рис. 3. Стать респондентів

У відповідь на запитання, чи повинен керівник закладу освіти самостійно опановувати технології дистанційного навчання 92,3 % опитуваних відповіли ствердно (рис. 4).

Технологіями дистанційного навчання у своїй професійній діяльності ще до карантинних обмежень користувались 71,8 % опитуваних (рис. 5).

Готовність власного закладу освіти до впровадження дистанційного навчання на оцінку “добре” оцінила більшість — 56,4 %, а на “задовільно” і “відмінно” — приблизно однакова кількість, відповідно, 21,8 % і 17,9 % (див. рис. 6). Вкрай кри-

ні

Рис. 4. Керівник закладу освіти повинен самостійно опановувати технології дистанційного навчання

Рис. 5. Користувались технологіями у професійній діяльності

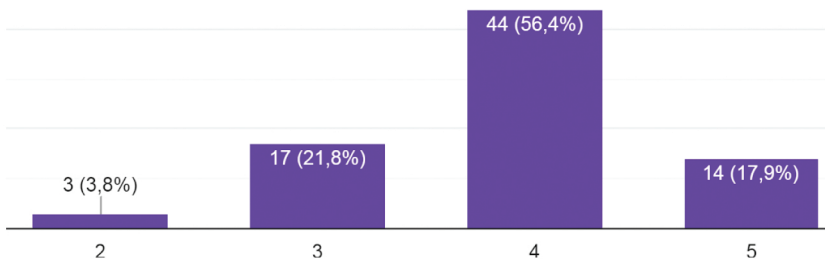

Рис. 6. Готовність 30 до впровадження дистанційного навчання

тично оцінили готовність на 2 бали за 5-бальною шкалою 3,8 % респондентів (рис. 6).

Трохи кращою виглядає ситуація щодо оцінювання особистісної готовності керівників закладу до здійснення управлінської діяльності в умовах впровадження дистанційного навчання: 29,5 % оцінили на “відмінно”, 52,6 % — на “добре”, тільки 15,4 % — на 3 бали і 2,6 % — на 2 бали за 5-бальною шкалою (рис. 7.). Відповідно, маємо підстави вважати, що 1,2 % опитуваних визначили свою особистісну готовність до реалій дистанційного навчання вищою, ніж організаційну готовність свого закладу освіти загалом.

Так, 87,2 % опитуваних стверджують, що у закладі освіти створена і функціонує система корпоративного консалтингового забезпечення діяльності педагогів (рис. 8). Позаяк, це

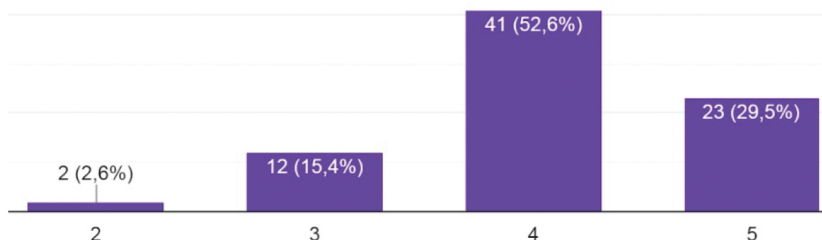

Рис. 7. Особиста готовність як керівника закладу до здійснення управлінської діяльності в умовах впровадження дистанційного навчання

контроверсує із тим, що свою підготовленість до дистанційного навчання на “відмінно” та “добре” оцінили разом 74,3 % закладів. Це означає, що 7,9 % закладів, не дивлячись на консультування, підготувались до впровадження дистанційного навчання лише на 3 і 2 бали відповідно (за 5-бальною шкалою).

Найбільшою популярністю у процесі дистанційного навчання користувались такі платформи, як: Viber, Zoom, Google Meet, Google Classroom, використовувались також Skype, Telegram, сайт школи, електронна пошта тощо.

62,8 % респондентів зазначили, що вносили зміни до Правил внутрішнього трудового розпорядку педагогічних працівників під час роботи у віддаленому режимі (рис. 9). Серед внесених змін найбільш поширеними були: з метою організації дистан-

ні

Рис. 8. Система корпоративного консалтингового забезпечення діяльності педагогів

Рис. 9. Внесення змін до правил внутрішнього розпорядку

ційного і змішаного навчання у розкладі та режимі як для педагогів, так і для здобувачів освіти. Також респонденти відзначали щодо: зміни тривалості занять та розкладів уроків; створення електронних журналів та щоденників; розроблення нових інструкцій для педагогів; нових видів оплати праці стосовно нових видів робіт.

Серед нових інструментів, що найбільше використовувались в управлінській діяльності у процесі організації дистанційного навчання, були: відеоконференції, он-лайн навчання для педагогів, он-лайн батьківські збори, вебінари, он-лайн педради. Для реалізації найбільше використовувались: Zoom, Google Meet, Google Suite. Цікаво, що Viber і Skype згадується респондентами значно рідше, а Telegram взагалі не згадується. Особливої уваги заслуговує згадування платформи Prometheus, де представлені вітчизняні і зарубіжні он-лайн курси, інтеграція яких в освітній процес наділена потенціалом підсилити якість здобутих знань.

35,9 % опитуваних відчували перешкоди в організації управлінського супроводу діяльності закладу освіти в режимі дистанційного навчання (рис. 10). У відповідь, які саме перешкоди, керівники і заступники найчастіше вказували на: погану якість мережі Інтернет, застаріле технічне забезпечення, або його відсутність — як у вчителів, так і в учнів, проблеми з

Рис. 10. Перешкоди в організації управлінського супроводу діяльності ЗО в режимі дистанційного навчання

Wi-Fi зв'язком. Обмін досвідом з управлінцями інших закладів освіти стосувався в основному вирішення наступних проблем: консультації з приводу змішаного навчання; викладання дисциплін іноземної мови для початкових класів; оцінювання учнів у нових реаліях освітнього процесу; організація відео-конференції; вибір освітньої платформи та інших моментів організації дистанційного навчання. Обмін досвідом проходив як під час підвищення кваліфікації вчителів, так і в приватному спілкуванні.

Найпоширенішою відповіддю на запитання: чи ознайомлювалися Ви з кращими зарубіжними практиками дистанційної освіти, була відповідь “так”, але, водночас, найпоширенішою відповіддю на запитання, чи здійснювали Ви спроби їх впровадити у своєму закладі — “ні”.

На думку керівників ЗО та їх заступників, 60,3 % учнів оцінили б надання освітніх послуг в умовах дистанційного навчання на оцінку “добре”, 16,7 % — на оцінку “відмінно” і 23,1 % — на оцінку “задовільно” (рис. 11).

Серед найчастіше згадуваних нарікань щодо забезпечення навчання в дистанційному форматі педагогічних працівників слід назвати: відсутність якісних гаджетів у педагогічних працівників та учнів; несвідоме ставлення учнів до дистанційного навчання; неякісний Інтернет (як у педагогів, так і в учнів); надмірне перенавантаження вчителів (математика, українська

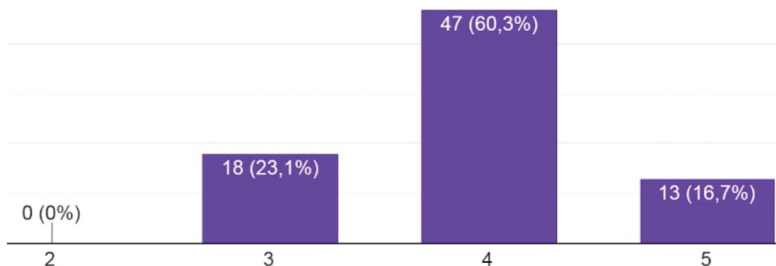

Рис. 11. Якість надання освітніх послуг в умовах дистанційного навчання

та англійська мови); складність перевірки виконаних завдань; налагодження зворотного зв'язку з учасниками освітнього процесу; складність в об'єктивному оцінюванні; труднощі з організацією проведення навчальних занять для учнів початкової школи і першокласників; відсутність досвіду роботи з платформами; поведінка учнів під час он-лайн уроку (небажання учнів включати камери, культура поведінки, слабкий контроль з боку батьків).

Схожі скарги мали місце у здобувачів вищої освіти та їх батьків: відсутність гаджетів, повільний і неякісний Інтернет, складність одночасно кільком дітям з однієї сім'ї відвідати свої он-лайн уроки, проблеми із вчасним виходом педагогів на зв'язок, загальна велика тривалість занять он-лайн.

Переважна більшість опитаних хотіла б підтримки від органів влади в процесі організації дистанційного навчання. Серед найпопулярніших рекомендацій для вдосконалення процесу: необхідність сучасної матеріально-технічної бази; створення єдиної освітньої платформи; доступність до швидкісного Інтернету; створення повноцінного контенту для дистанційних уроків для всіх класів з усіх предметів; чіткі роз'яснення та інструкції щодо проведення дистанційного навчання; своєчасні рекомендації щодо ведення документації. В анкетах респондентів зустрічаються поодинокі відповіді на зразок: зауважень немає, самі справляємось.

У відповідь на запитання стосовно підтримки з боку батьків та громадськості, переважна більшість керівників та заступників відповіли, що частково задоволені такою підтримкою і хотіли б більшої підтримки з боку батьків щодо контролю над учнями, їхньою поведінкою, присутністю на он-лайн заняттях. Респонденти сформулювали такі рекомендації щодо комунікації з батьками: покращити зворотний зв'язок; виявляти більше толерантності; висловлювалося побажання щодо проведення роз'яснення серед батьків стосовно дистанційного навчання, щоб зменшити неприйняття останніх новітніх форм освіти, та ін.

Організація дистанційного навчання для більшості керівників ЗО та заступників стала новою можливістю для професійного розвитку: вивчення нового, цікавого, сучасного удосконалення навичок роботи з новими технологіями, розвиток навичок тайм-менеджменту, самоконтролю, можливість виявити гнучкість, рішучість, швидкість у прийнятті рішень, а також можливість самореалізації у нових умовах, розроблення нових шляхів для мотивації учнів до самостійного засвоєння знань, мобілізації їх активності.

Серед обґрунтувань організації дистанційного навчання як складного стресового виклику найбільш поширеними є: низькі результати успішності учнів, відсутність живого спілкування як джерела навчання, зведення до мінімуму виховного впливу школи на дітей, неготовність багатьох працівників до роботи в нових умовах, нестача навичок роботи з платформами.

В одному з коментарів слушно зазначено: “Дистанційна освіта — це нова можливість для розвитку, в умовах пандемії іншого виходу немає, програму треба виконувати, ЗНО ніхто не відміняв”.

Наприкінці анкети респондентам пропонувалося вказати, яку нагальну допомогу з питань управління організацією дистанційного навчання вони б хотіли отримати вже сьогодні. Найбільш поширені відповіді: створити єдину освітню платформу, механізм контролю за організацією дистанційного навчання, визначити єдиний підхід до оцінювання різних видів робіт учнів, методичні рекомендації з управління ефективного впровадження дистанційного навчання, оновлення комп’ютерної техніки, організація дистанційного навчання дітей з особливими потребами, запровадити нову офіційну документацію, електронний журнал, належне фінансування, безкоштовні платформи, постійну психологічну підтримку педагога, максимальний перевід документообігу в електронний формат, забезпечити ЗО швидкісним Інтернетом, запровадити курси для вчителів щодо організації дистанційного навчання.

Аспіранти кафедри публічного адміністрування спеціальності “Публічне управління та адміністрування” також проаналізували результати опитування. Зокрема, аспірантка 1-го курсу Мешкова Марія Сергіївна дійшла таких висновків: “На мою думку, дистанційне навчання є необхідною складовою самого процесу навчання не тільки у часи карантину, а й у повсякденному освітньому процесі. Найбільш влучною та модернізованою є комбінація дистанційного навчання з оф-лайн роботою “у класі”. Наприклад, практичні навички, безумовно, краще опрацьовувати у класі, тоді як деякі теоретичні матеріали, які не потребують творчого компонента, можна опанувати у вигляді он-лайн-конференції. Усі питання, які виникли під час прослуховування уроку, можна задати у чаті та отримати відповідь. Змішане навчання — це дуже прогресивний напрям в освітньому процесі як для учнів, так і для викладачів. Іноді технічні негаразди викликають труднощі в опануванні матеріалу, які насправді складно уникнути”.

Спінул Костянтин Олександрович, аспірант 4-року навчання, у своєму аналізі вказав на наступні моменти: “Було проведено опитування щодо використання технологій дистанційного навчання у закладах освіти. Половина опитуваних оцінили на “4” бали свою особисту готовність і готовність навчального закладу до впровадження дистанційного навчання.

Найбільш використовуваними засобами для комунікації серед опитуваних виявилися: електронна пошта, Viber, Zoom, Google Classroom та Microsoft Meets. Менш популярними були Skype, Telegram та Facebook. Серед недоліків дистанційної форми навчання було вказано: низький рівень матеріально-технічного забезпечення з боку закладу освіти та невисокий рівень обізнаності викладачів/педагогів у роботі з наданим програмним забезпеченням. З боку слухачів серед недоліків найчастіше респонденти визначали: відсутність високоякісного Інтернету та веб-камер, мікрофонів для зворотного зв'язку. Загалом більшість опитуваних позитивно поставилися до дистанційного навчання і вважають такий формат надання освіт-

ніх послуг для себе можливістю для саморозвитку, пізнання нового досвіду. В процесі впровадження дистанційної освіти була можливість для обміну досвідом між викладачами/педагогами/управлінцями з інших закладів освіти, що є позитивною практикою”.

Аналітичний звіт було заслухано і обговорено на засіданні студентсько-аспірантського наукового гуртка “Gloria victoribus” 09 березня 2021 р.

ДЛЯ НОТАТОК

